

พระพุทธศาสนากับชนชั้นทางสังคม

BUDDHISM AND SOCIAL CLASSES

¹เอกชัย ศรีบุรินทร์, ²สมนึก จันทร์โสภา และ ³กิตติพัฒน์ ทาวงศ์ษา

¹Eakachai Sriburin, ²Somnook Chandsoda and ³Kittiphat Thawongsa

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

^{1,2}Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

³Mahamakut Buddhist University, Thailand.

¹eakburin@gmail.com, ³kittiphat2016@gmail.com

Received January 20, 2021; Revised February 12, 2021; Accepted June 2, 2021

บทคัดย่อ

ชนชั้นทางสังคมคือกลุ่มในสังคมที่ได้จากการแบ่งสมาชิกออกเป็นลำดับชั้นทางสถานะโดยอาศัยเกณฑ์ต่างๆสมาชิกในชั้นเดียวกันจะมีสถานะไม่ต่างกัน แต่จะต่างจากชั้นที่สูงหรือต่ำกว่า โดยมีการจัดตามเศรษฐกิจ อำนาจ เกียรติยศ อาชีพ การศึกษา ซึ่งเป็นระบบวรรณะหรือศักดินาของสังคม และคนในสังคมเดียวกันมักมีพฤติกรรมคล้ายกัน ในการแบ่งชั้นสังคมสามารถแบ่งได้หลายแบบหลากหลายทัศนะ เช่น อินเดีย แบ่งตามหลักศาสนาตามระบบวรรณะ อังกฤษแบ่งตามวงศ์ตระกูล ประเทศไทยแบ่งตามความร่ำรวยหรืออำนาจหน้าที่การงาน เป็นต้น

คำสำคัญ : พระพุทธศาสนา, ชนชั้นทางสังคม

¹ อาจารย์, ดร. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Abstract

Social classes are groups in society obtained by dividing social members into hierarchical stratification through various criteria. Members in the same class scarcely have different status but they are in lower or higher ranks than other classes through the stratification of economic, authority, prestige, occupation and education that is also called social caste or feudal systems. People in the same social classes normally have similar behavior. Social classes could be divided in various perspectives. For example, in India, social classes in the caste system are divided according to the religious principles; In England, social classes are divided by heredity; and in Thailand, social classes are divided through wealth or authority etc.

Keywords: Buddhism, Social Classes

บทนำ

ชนชั้นทางสังคมหรือเรียกเพียงชนชั้น เป็นกลุ่มมโนทัศน์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และทฤษฎีการเมืองซึ่งมีศูนย์กลางที่แบบจำลองการจัดชั้นภูมิทางสังคมซึ่งบุคคลถูกจัดอยู่ในกลุ่มหมวดหมู่สังคมลำดับชั้น (Grant, J. Andrew. 2001:161) ชนชั้นสามัญที่สุด คือชนชั้นสูง ชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง ชนชั้นเป็นวัตถุสำคัญแห่งการวิเคราะห์สำหรับนักสังคมวิทยา นักรัฐศาสตร์ นักมานุษยวิทยาและนักประวัติศาสตร์สังคม อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้มีการเห็นพ้องต้องกันว่านิยามที่ดีที่สุดของคำว่า"ชนชั้น"คืออะไรและคำนี้มีหลายความหมาย บริบทในสำนวนพูดทั่วไป คำว่า"ชนชั้นทางสังคม"โดยทั่วไปพ้องกับ"ชนชั้นทางสังคมเศรษฐกิจ"ซึ่งนิยามว่าเป็น"บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจหรือการศึกษาเท่ากัน" เช่น ชนชั้นกรรมกร ชนชั้นวิชาชีพอุบัติใหม่ (Princeton University.2012) ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 คำว่า"ชนชั้น"เริ่มเป็นวิธีหลักในการจัดระเบียบสังคมเป็นการแบ่งลำดับชั้นแทนการจำแนกประเภทอย่างฐานันดร ยศและลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กับการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ

ที่ตกทอดมาตลอดโดยทั่วไปและให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งและรายได้เพิ่มขึ้นเป็นตัวชี้วัดฐานะในลำดับขั้นทางสังคม (Penney, Robert. 2003:189)

ดังนั้นในบทความนี้จึงจะได้กล่าวถึง ทฤษฎีการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือการจลาจลทางสังคม และชนชั้นทางสังคมและการปกครองสมัยสุโขทัย และอยุธยา เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานในการศึกษาถึงชนชั้นที่มีผลต่อระบบการเมืองการปกครองที่มีพัฒนาการมาตามลำดับต่อไป

ทฤษฎีการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม

ทฤษฎีการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมมีหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีก็มีหลักการและแนวความคิดที่สำคัญของผู้คิดค้นเอง เช่น ในกรณีของ Karl Marx ซึ่งเขาเป็นทั้งนักทฤษฎีการเมืองและสังคม แนวความคิดของเขาบางเรื่องเป็นการร่วมทั้งการกระตุ้นทางการเมืองและสังคม ทำให้แยกจากกันไม่ออกหรือแยกจากกันได้ยาก

ทฤษฎีเรื่องช่วงชั้นของ Marx ครอบคลุมงานของเขาทั้งหมดการมองถึงประวัติศาสตร์กระบวนการสังคม ความเจริญทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางการเมือง เป็นเรื่องที่หนีไม่พ้นคำว่า “ช่วงชั้น” ซึ่งเป็นลักษณะของสังคม ความคิดนี้เป็นที่ยอมรับของนักสังคมศาสตร์ หลักฐานที่ว่ามนุษย์ต้องมีชีวิตอยู่ เพื่อความคงอยู่ของสังคมเป็นสมมติฐานที่ปราศจากเหตุผล มันเป็นเพียงความคิดส่วนตัว ไม่ใช่ความรู้ที่แท้จริงที่สังคมยอมรับโดย Marx มีความเข้าใจเช่นนั้น ผลคือ Marx ได้มุ่งไปที่สมมติฐานทางชีววิทยาและสถาบันเศรษฐกิจในความหมายที่ว่าสังคมได้เผชิญกับความต้องการของมนุษย์ทางชีววิทยาเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดในปัจจัยทางสังคมทั้งหลายในทุกสังคม องค์การทางเศรษฐกิจมีความสำคัญและเป็นส่วนบงการในสังคมด้านอื่นๆ

ตามทฤษฎีตัวกำหนดทางเศรษฐกิจ คือ แต่ละบุคคลถูกควบคุมภายใต้ชนชั้นที่ตนอยู่ และ ปัจจัยที่เป็นส่วนในการสร้างชนชั้นถูกกำหนดโดยพลังในประวัติศาสตร์ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบและชะตากรรมของสังคมซึ่งพลังนี้ไม่ใช่เรื่องลึกลับ แต่มันเป็นผลของความตึงเครียดของชนชั้นทางสังคมภายใต้ระบบการผลิต ซึ่งระบบต่างๆจะถูกทำลายและสร้างชนชั้นและความสัมพันธ์ขึ้นใหม่ การเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งจะทำให้มีประวัติศาสตร์ขึ้นใหม่ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับระบบช่วงชั้นด้วยชนชั้นใหม่ๆเหล่านี้ จะก่อให้เกิดการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ในสังคมในลักษณะที่คนในขณะนั้นยอมรับ

สำหรับ Marx ช่วงชั้น หมายถึงชนชั้นต่างๆชนชั้นเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งหมายถึงกลุ่มที่เรียกว่าเจ้าของการผลิตและผู้ไม่ใช่เจ้าของการผลิต ในสมัยศักดินาขุนนางก็ได้ผูกขาดการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินซึ่งเป็นโรงงานและที่ดิน เจ้าของหรือนายทุนก็เป็นส่วนหนึ่งของชนชั้น Marx ได้ศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อที่จะนำมาสนับสนุนการทำนายของเขาในเรื่องการเปลี่ยนแปลง จนกระทั่งถึงสมัยทุนนิยม ทาสและกรรมกรซึ่งไม่มีกรรมสิทธิ์ในสิ่งใดเลย มีอิสรภาพเท่านั้นที่ต่างกัน ทาสเป็นเสมือนสมบัติซึ่งถูกขายซื้อได้โดยนายทาส ส่วนกรรมาชนไม่ใช่สมบัติเขาขายแรงงานเพื่อตนเองได้ซึ่งเชื่อว่าความไม่พอใจจะบังเกิดขึ้นและมีการปฏิวัติโดยคนเหล่านี้ได้

1. รูปแบบความคิดของ Marx (The Marxist model)

แนวความคิดเรื่องชนชั้นของ Marx เป็นประเด็นสำคัญของเขาในการศึกษาสังคมพื้นฐานกว้างๆในทฤษฎีของ Marx ดังนี้ คือ

1.1 จุดกำเนิดของชนชั้น (Origin of social classes) ชนชั้นเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของการผลิต นั่นคือวิถีทางของงานได้ดำเนินไป บางคนเป็นเจ้าของที่ดิน บางคนเช่านา บางคนรับจ้างทำงาน บางคนทำงานของตนเอง จากการพิจารณาถึงโครงสร้างการผลิตของสังคม จะเห็นตัวกำหนดว่า“ใครขึ้นกับใคร”“ใครครอบงำใคร”“ใครมีทรัพยากรอะไร”“ปัญหาอะไรและผลประโยชน์อะไรบังเกิดขึ้น” Marx ไม่ได้แสดงถึงชนชั้นในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ เขาเห็นว่าชนชั้นเป็นเพียงปรากฏการณ์ซึ่งมีรากฐานมาจากบทบาท เช่น พวกลูกจ้าง นายจ้าง เป็นต้น

1.2 สิ่งสูงสุด (Polarization) ชนชั้นของสังคมใหญ่ๆในสมัยปัจจุบัน ภายหลังการล้มล้างระบอบศักดินา ได้แก่ พวกเจ้าของที่ดิน เจ้าของกิจการและพวกที่ทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ Marx เน้นว่า ระบบเหล่านี้มีความยุ่งยากซับซ้อน ท้ายที่สุดสังคมจะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายสำคัญ ได้แก่ นายทุนและกรรมาชีพ

1.3 ชนชั้นในลักษณะวัตถุวิสัยและภาวิสัย (objective class and Subjective class) บุคคลเข้าสู่เหตุการณ์ทั่วไป ไม่ว่าองค์การผลิตไม่ว่าเขาจะรู้ตัวหรือไม่เงื่อนไขทางวัตถุกำหนด ตำแหน่งชนชั้นของบุคคลและรวมถึงผลประโยชน์ของชนชั้นด้วย ถ้าเขาเป็นนายจ้าง ผลประโยชน์ของเขาจะเป็นปฏิกิริยาต่อลูกจ้าง แม้แต่ความรู้สึกรักนึกคิดหรือความปรารถนาของเขาก็ตาม Marx ได้แยกระหว่าง“ชนชั้นในตัวของมันเอง (class in itself) และชนชั้นเพื่อตัวของมันเอง (class for itself) ชนชั้นเพื่อตัวของมันเอง หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งพยายามถ่ายทอดผลประโยชน์แอบแฝงให้เข้ามาอยู่ในสำนักและดำเนินการในชนชั้น ส่วนชน

ชั้นในตัวเองจะหมายถึง การที่บุคคลมีสิ่งซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดชนชั้นนั้นๆ ที่แสดงออกมาให้เห็นและเข้าใจได้

ให้ข้อสังเกตว่าบางกลุ่มในระบบการผลิต แม้ว่าจะร่วมในผลประโยชน์ทั่วไปและเหตุการณ์ในชีวิตก็อาจจะไม่มีความโน้มเอียงอะไรที่จะช่วยให้เขากลายเป็นบุคคลในชนชั้นนั้นๆ

1.4 ขนชั้นปกครองและการต่อสู้ของชนชั้น (Class rule and class struggle) ในอดีตมีสองสามคนเท่านั้นที่ปกครองและคนส่วนมากถูกปกครอง แต่การปกครองไม่สามารถเข้าใจได้ดีที่สุดในความหมายของการปกครอง ขนชั้นที่ครอบงำเศรษฐกิจเป็นพวกที่ควบคุมสังคมรวมทั้งรัฐบาลด้วย รัฐบาลสมัยใหม่เป็นพวกชนชั้นกลางใหม่ โดยท้ายที่สุดจะเป็นพวกดูแลผลประโยชน์ของชนชั้นนายทุน ฉะนั้นการเมืองมีความสำคัญน้อยกว่าเศรษฐกิจ การขัดแย้งและการต่อสู้ของชนชั้นในสังคมจะปรากฏระหว่างชนชั้นปกครองและพวกที่สำคัญน้อยกว่า

1.5 ความก้าวหน้าและปฏิกิริยาของชนชั้น จากการต่อสู้ของชนชนประวัติศาสตร์ได้เกิดขึ้นใหม่ต่อไปเรื่อยๆ จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคและองค์การทางสังคมชนชั้นได้ เกิดขึ้น เพื่อทำลายของเก่าและเพื่อประวัติศาสตร์จะก้าวในขั้นต่อไปอีกพวกชนชั้นนายทุนก็ก้าวต่อไป เพื่อเป็นพลังในการผลิตและได้สร้างชนชั้นใหม่ขึ้นมา นั่นคือกรรมาชีพ

1.6 ระบบชนชั้น (The end of the class system) พวกกรรมาชีพจะเป็นผู้ดำเนินการส่วนใหญ่ในสังคมและในที่สุดพวกนี้จะได้ชัยชนะและมีการจัดระเบียบ สังคมใหม่ไม่มีชนชั้นอยู่ในสังคมโดยเน้นถึงชนชั้นทางเศรษฐกิจของบุคคลที่แสดงออก อธิบายถึงแนวโน้มทางประวัติศาสตร์การแสดงของบุคคลและพฤติกรรมของกลุ่มมีความสำคัญมากและความคิดเรื่องชนชั้นปกครองจะจำกัดอยู่ที่ความสัมพันธ์ต่อการขยายการอุตสาหกรรม แม้กระทั่งความคิดเรื่อง“อำนาจ”ของปัญญาชน Marx เห็นว่าชนชั้นเป็นเสมือนรากฐานของระเบียบทางเศรษฐกิจ ซึ่งกำหนดความเป็นไปของสังคมเขาคาดหวังว่าคนจะมีความสำนึกในชนชั้นในการแสดงตนว่าเป็นสมาชิกของชนชั้นทางสังคม ตระหนักถึงชนชั้นเป็นเสมือนหน่วยหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมและเห็นว่าสมาชิกของชนชั้นอาจมาจากหลายๆ ช่วงชั้นทางเศรษฐกิจและสมาชิกของ ระดับเศรษฐกิจอาจเป็นคนที่มีความแตกต่างกันหลายชนชั้น เช่น นักธุรกิจย่อยจะต่างจากคนงานโรงงานอุตสาหกรรม แต่เขาอาจมีรายได้เหมือนกัน ฉะนั้นจึง

อยู่ในระดับรายได้เดียวกัน คนงานอาจถูกแบ่งโดยขึ้นกับความชำนาญและมีรายได้ต่างกัน แต่การแสดงออกของชนชั้นและกลุ่มผลประโยชน์อันเดียวกัน

Marx ได้เสนอต่อไปอีกว่าพวกนายทุนได้นำประเทศจากระบบศักดินาเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมทุนนิยม ซึ่งพวกนี้ได้เข้าควบคุมการผลิตผลทรัพยากรต่างๆในขณะทีวิธีการทางอุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาทแทนที่ดินมากขึ้น เช่น การปฏิวัติในฝรั่งเศส สงครามกลางเมืองในสหรัฐอเมริกาและในอังกฤษ พวกชนชั้นกลาง (Bourgeoisie) ได้รับอำนาจทางเศรษฐกิจและกลายเป็นผู้นำทางสังคม พวกขุนนางเจ้าของที่ดินก็ได้ถูกกลืนโดยพวกนายทุนพวกพ่อค้า ซึ่งก็ได้กลายเป็นชนชั้นปกครอง ความเหนือกว่าทางเศรษฐกิจได้นำไปสู่ความเหนือกว่าทางการเมือง ในขณะที่กลุ่มต่างๆได้จัดรูปขึ้นตามลักษณะผลประโยชน์ ของแต่ละกลุ่มพวกนายทุนต้องการความสนับสนุนของพวกประชาชนและประสบผลสำเร็จในการเปลี่ยนแนวความคิดทางการเมืองประชาธิปไตย แนวความคิดไม่เพียงจะได้รับการคำจุนจากกรรมาชีพ ในขณะเดียวกันก็ได้พิจารณาถึงบทบาทของนายทุนและแยกนายทุนจากการครอบงำของพวกขุนนาง นายทุนประสบผลสำเร็จโดยมีอิสระในการกระทำต่างๆ ผลคือการก้าวเข้าสู่สมัยเสรีนิยมและความไม่เท่าเทียมกันทางการเมือง และเป้าหมายของชนชั้นนายทุนยิ่งชัดขึ้นและมีอำนาจอยู่ในมือของตน

ต่ำกว่าพวกนายทุน ได้แก่ พวกชนชั้นกลาง ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการอาชีพต่างๆเจ้าของกิจการเล็กๆชาวนาอิสระ Marx เชื่อว่า ชนชั้นนี้ไม่สามารถประสบผลสำเร็จและมีอำนาจเหนือชนชั้นนายทุน พวกชาวนาและเจ้าของกิจการเล็กๆถูกผลักดันออกจากชนชั้นกลางไปสู่ชนชั้นกรรมาชีพ พวกผู้ประกอบการอาชีพก็ได้กลายมาเป็นลูกจ้างของผู้ประกอบการใหญ่ การพัฒนาได้ปรากฏขึ้นเพราะว่าการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจไปสู่ทุนนิยม นำไปสู่การผูกขาดทางเศรษฐกิจและการแข่งขันต่างๆท้ายที่สุดจะทำลายพวกอ่อนแอ ซึ่งเป็นธรรมชาติของสังคม

ชนชั้นต่ำสุดของการแข่งขันได้แก่ ชนชั้นกรรมาชีพ ซึ่งเป็นชนชั้นที่ใหญ่ที่สุด Marx มีความเห็นว่า กลุ่มชนชั้นนี้จะเป็นชนชั้นผู้นำทางการเมืองในสังคมต่อไป ขนาดของชนชั้นจะเพิ่มขึ้นทุกขณะ โดยชนชั้นกลางใหม่จะมาร่วมด้วย เนื่องจากการสูญเสียสภาพการเป็นชนชั้นล่างในการต่อสู้กับชนชั้นนายทุน Marx เชื่อว่ามันเป็นการถ่ายทอดลักษณะทุนนิยม ซึ่งมีการผูกขาดและจำกัดจำนวนในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมนี้จะต้องมีประสิทธิภาพสูง ทำลายการแข่งขันและจำกัดการผูกขาดในความหมายของการผลิตผลซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ สังคมได้ถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ชนชั้น คือนายทุนและกรรมาชีพ

ชนชั้นทั้งสองนี้อยู่ในภาวะตึงเครียดชนชั้นนายทุนได้พยายามที่จะแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์จากพวกกรรมาชีพ ซึ่งพวกนี้ได้เผชิญกับความไม่มั่นคงในตำแหน่ง ภายใต้ระบบทุนนิยม ผลผลิตก็เลวลงและพวกนี้ได้ตระหนักถึงอิสรภาพของคนที่ได้รับนั้นน้อยลงด้วย ในขณะที่พวกนายทุนได้ผูกขาดอำนาจในสังคมในชั้นแรก แต่ละคนในพวกชนชั้นกรรมาชีพ อาจเชื่อว่าความด้อยในตำแหน่งของเขา ซึ่งเป็นผลจากความล้มเหลวของแต่ละบุคคล ในไม่ช้าเขาเหล่านั้นก็ได้ตระหนักว่าความล้มเหลวนั้นเป็นผลของสังคมในเวลานั้น กรรมาชีพก็ได้ก้าวเข้าสู่การปฏิวัติ

ชนชั้นนายทุนปราศจากอำนาจที่จะหยุดยั้งความขัดแย้งอันร้ายแรงได้ เขาอาจทำได้แค่เพียงการชะลอโดยการให้สวัสดิการสังคม แต่ไม่สามารถหยุดความพ่ายแพ้ที่จะบังเกิดขึ้นทั้งหมดได้ ในขณะที่ชนชั้นกรรมาชีพซึ่งถูกนำโดยพวกชนชั้นกลางที่มีความรู้ได้เริ่มสำนึกในควมมีชนชั้นของคน การปฏิวัติก็จะนำไปสู่การมีสังคมใหม่ในรูปของสังคมนิยมและหลังจากนั้นชนชั้นที่เราเคยรู้จักก็จะหายไป

ชนชั้นสถานภาพและพรรค (Class Status and Party)

Weber ได้ตั้งต้นจากที่ Marx ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ช่วงชั้นของสังคมมีขึ้นเนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในด้านอำนาจในสังคม Weber ได้มุ่งความสนใจของเขาไปที่สังคมอุตสาหกรรมและโดยเฉพาะสังคมในระบบทุนนิยม สำหรับ Weber ได้อ้างถึง“อำนาจ”ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางอำนาจที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอที่จะควบคุมการกระทำของมนุษย์ ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดและเป็นการกระทำทั่วไป โดยไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจที่ไม่ชอบธรรม เช่น การกระทำทางอาชญากรรม อำนาจพื้นฐานนี้สามารถแบ่งแยกโดยลักษณะของพฤติกรรมได้ 3 ลักษณะ คือเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในพฤติกรรมแต่ละอย่างนี้อำนาจที่ก่อรูปขึ้นขึ้นอยู่กับชนชั้นสถานภาพและพรรค Weber ได้วิเคราะห์ลักษณะของอำนาจในแต่ละพฤติกรรมเพื่อเป็นพื้นฐานในการอธิบายถึงระบบช่วงชั้น Weber ได้พิจารณาถึงความตึงเครียดระหว่างพฤติกรรมเหล่านี้

1. อำนาจในพฤติกรรมทางด้านเศรษฐกิจแบบช่วงชั้น โดยระบบชนชั้นต่างๆ บุคคลซึ่งมีผลประโยชน์และอำนาจทางเศรษฐกิจเหมือนกันจะอยู่ในชนชั้นเดียวกัน Weber ได้ขยายแนวความคิดของ Marx เพื่อที่จะยืนยันถึงช่วงชั้นว่า มีมากกว่าสองชนชั้นทาง

เศรษฐกิจ จำนวนชนชั้นได้เกิดขึ้นมากมาย และการโต้แย้งทางเศรษฐกิจ ระหว่างชนชั้นไม่จำเป็นต้องถูกทำลาย

Weber ไม่ยอมรับการแบ่งชนชั้นของ Marx ที่แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ พวกซึ่งเป็นเจ้าของการผลิตและพวกซึ่งไม่มีกิจการ Weber เจาะจงถึงความหมายทางเศรษฐกิจ โดยการที่บุคคลมีอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น เจ้าของกิจการสามารถผูกขาดหรือควบคุมการขายสินค้าและโรงงานเจ้าของกิจการ ชนิดนี้ได้กลายเป็นแบบอย่างของผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน บุคคลพวกนี้ก็สามารถเพิ่มทุนสะสมทรัพย์สมบัติได้โดยทั่วไป เหล่านี้เป็นสิ่งซึ่ง Marx หมายถึง เมื่อเขาคาดถึงแนวโน้มในการผูกขาดโดยทั่วไปชนชั้นนายทุน สุดท้ายเจ้าของกิจการ หมายถึง ผู้ที่มีความได้เปรียบในการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

อำนาจทางเศรษฐกิจถูกจัดสรรโดยไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม อำนาจนี้จะตกไปอยู่กับกลุ่มคนหนึ่งเท่านั้น ความคิดของ Weber ใช้เพื่อเป็นแนวทางที่จะช่วยกำหนดอำนาจต่างๆไม่ต้องสงสัยเลย เช่น ผู้จัดการของกิจการทางเศรษฐกิจใหญ่ๆมีอำนาจมากกว่าพวกคนชั้นกลางที่ประกอบอาชีพหรือพวกทำงานโรงงาน แม้ว่าพวกที่ประกอบอาชีพและคนงานสามารถจะได้อำนาจโดยผ่านองค์กรหรือสหพันธ์ก็ตาม

2. ลักษณะอำนาจทางสังคม Weber ได้ใช้คำว่า “สถานภาพ” ในการให้ข้อสังเกตถึงความแตกต่างของช่วงชั้นบุคคลผู้ซึ่งมีเกียรติและศักดิ์ศรีทางสังคมเหมือนกันและผู้ซึ่งมีฐานะชีวิตความเป็นอยู่คล้ายกัน จะจัดอยู่ในกลุ่มซึ่งมีสถานภาพเดียวกัน อำนาจทางสังคมของบุคคลเกิดขึ้นจากเกียรติ ซึ่งเขาได้รับจากบุคคลอื่น สถานภาพขึ้นกับชุมชนในขณะที่เกียรติยศขึ้นอยู่กับกิตติคุณโดยบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผลให้บุคคลได้รับอำนาจทางสังคมจากบุคคลอื่น ในขณะที่ “ชนชั้น” เป็นรูปแบบการแบ่งชั้นโดยคำนึงถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยทั่วไปไม่ได้เน้นความสำคัญของบุคคล ส่วนสถานภาพเชื่อมโยงโดยประเพณีที่ตัวบุคคล

สถานภาพได้รับการตัดสินโดยมาตรฐานของชุมชนโดยปกติบรรทัดฐานเหล่านี้ขึ้นอยู่กับแบบแผนชีวิต รูปแบบของการบริโภคและธรรมเนียมยังรวมถึงระดับการศึกษา วงศ์ญาติและอาชีพ ซึ่งใช้เป็นพื้นฐานในการประเมินถึงสถานภาพของบุคคลในชุมชนหนึ่งๆ ส่วนหนึ่งของการประเมินสถานภาพขึ้นกับฐานะทางเศรษฐกิจ โดยปกติมาตรฐานการครองชีพขึ้นกับเงิน การศึกษา ข้อได้เปรียบในการแยกความแตกต่างของ “ชนชั้น” และ “สถานภาพ” เช่น คนรวยใหม่ผู้ซึ่งมีแต่ความมั่งคั่งแต่ความทะเยอทะยานที่จะมีสถานภาพสูงไม่ค่อยจะมีตัวอย่างอื่นได้แก่ ปัญญาชนที่มีสถานภาพสูง ซึ่งไม่มีเงินหรืออำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น ใน

กรณีของพวกขุนนาง แม้ว่าสถานภาพอาจขึ้นกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ แต่ทั้งชนชั้นและสถานภาพใช้วัดถึงช่วงชั้นในลักษณะต่างกัน

Weber ให้ความเห็นถึงความแตกต่างระหว่าง“ชนชั้น”และ“สถานภาพ”ว่า สถานภาพได้เกิดขึ้นในชุมชน (การประเมินสถานภาพขึ้นอยู่กับประชาติของชุมชนว่าจะใช้มาตรฐานอย่างไร) ที่สำคัญที่สุด อำนาจที่เกิดจากสถานภาพซึ่งเกิดจากความเคารพนอบน้อมและเกียรติ ซึ่งผู้อื่นตั้งใจที่จะให้ ฉะนั้นสถานภาพจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพส่วนบุคคลซึ่งไม่เหมือนกับชนชั้นตัวกำหนดนั้น ได้แก่ สิ่งที่ยอมรับทั่วไปของทั้งสังคม

3. อำนาจทางการเมือง ตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นส่วนให้บุคคลมีอำนาจต่างกันไป อำนาจทางการเมืองมีขึ้นโดยกลุ่มการเมือง อำนาจชนิดนี้จัดขึ้นเป็นสถาบันที่มีระเบียบวิธีและขึ้นอยู่กับชุมชน อำนาจทางการเมืองอาจมีผลถึงอำนาจทางสังคมและเศรษฐกิจ ตามความเป็นจริงผู้ที่มีอำนาจอย่างใดอย่างหนึ่งก็สามารถจะเอาอำนาจนั้นไปใช้กับกรณีใดกรณีหนึ่ง บุคคลผู้ซึ่งมีความมั่งคั่งก็สามารถจะได้ทั้งสถานภาพและอำนาจทางการเมือง บุคคลผู้ซึ่งมีสถานภาพสูง จะมีอิทธิพลทางการเมืองได้และนักการเมืองก็จะมีผลประโยชน์ในทางสังคมและเศรษฐกิจ

เป็นการดีที่จะวิเคราะห์ถึงอำนาจทั้งสามแยกกัน ถ้าเราลองพิจารณา กรณีซึ่งอำนาจทั้งสามอยู่ในภาวะตึงเครียด ในระหว่างช่วงระยะเริ่มกันของระบบทุนนิยม อำนาจแต่ละชนิดนี้ ผู้มีอำนาจยังแยกออกจากกันเป็นแต่ละชนิดของอำนาจ ทายาทของพวกขุนนาง ศักดินาก็พยายามดำรงสถานภาพและอำนาจของตนไว้ในสังคม ในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเมื่อประเพณีต่างๆไม่ได้รับการยอมรับเหมือนเช่นก่อน สถานภาพของพวกประเพณีนิยมดูเหมือนจะคงอยู่ อำนาจทางเศรษฐกิจตกอยู่กับพวกชนชั้นกลางใหม่ ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการและผลผลิต อำนาจทางการเมืองจะตกอยู่กับพวกขุนนางและผู้ซึ่งทำหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจชนิดนี้ ในขณะที่ทุนนิยมได้พัฒนาการแบ่งแยกอำนาจได้สร้างความตึงเครียด เช่น ขอบเขตของสถาบันที่แตกต่างกันมีแนวโน้มที่จะรวมอยู่ด้วยกัน การธุรกิจไม่สามารถจะดำเนินกิจการโดยอิสระจากกฎเกณฑ์ของรัฐและรัฐได้กลายเป็นตัวแทนทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด ฉะนั้นผู้นำทางเศรษฐกิจต้องทำงานใกล้ชิดกับผู้นำทางการเมือง ยิ่งกว่านั้นบุคคลก็พยายามเปลี่ยนตำแหน่งของคนในทางหนึ่งไปสู่อำนาจอีกชนิดหนึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจหรือการเมืองได้เปรียบเทียบกับสถานภาพของคน ในวิถีทางเช่นนี้การดุคกลืนของผู้นำทั้งสามย่อมเกิดขึ้น

วิธีการที่จะเขยิบฐานะทางสังคม

วิธีการที่จะเขยิบฐานะทางสังคมบุคคลผู้ซึ่งต้องการประเมินสถานภาพทางสังคมสิ่งแรกที่จะคำนึงถึง ได้แก่ การศึกษา อาชีพ เพื่อดูว่าเป็นชนชั้นใด นอกจากนั้นยังมีวิธีการที่จะก้าวไปสู่ชั้นอื่นๆของสังคมได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงในมาตรฐานการครองชีพ (change in standard of living) การจะได้มาซึ่งสถานภาพใหม่ บุคคลผู้นั้นจะต้องมีปัจจัยทางวัตถุที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับระดับชั้นนั้นๆคือ การทำตัวให้เป็นที่พอใจของเพื่อนบ้าน ขับริยยนต์โก้หรู ฯลฯ สิ่งปรากฏภายนอกจะต้องเหมาะสม บุคคลผู้ซึ่งอยู่ระดับชั้นนั้นแล้ว เช่น คนชั้นสูงอาจไม่คำนึงถึงเรื่องรถยนต์ การแต่งตัวให้เหมาะสมกับชั้นหรือตามสมัยนิยม แต่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลผู้ซึ่งจะก้าวสู่ชนชั้นอื่นๆของสังคม

2. เรียนรู้แบบพฤติกรรมของชนชั้น (cultivation of class-typed behavior) การเลื่อนฐานะของบุคคลจะไม่ถูกยอมรับโดยคนในสังคมนั้นจนกว่าเขาจะได้เรียนรู้ถึงแบบแผนพฤติกรรม เช่น การอ่านหนังสือ การสะสมของเก่า การตกแต่งบ้าน เรียนแบบการกระทำ เรียนดนตรี การใช้เวลาว่าง ถ้าได้กระทำในสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มการยอมรับได้เร็วขึ้น

3. การเข้าสมาคม (manipulation of associations) ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมการไปวัด ไปโบสถ์ การเข้าร่วมสังคมสงเคราะห์

4. การแต่งงาน (marriage) บุคคลผู้ต้องการเขยิบฐานะทางสังคมให้สูงขึ้นจะมีความระมัดระวังในเรื่องการแต่งงาน โดยจะต้องหาคู่ครองที่มีความเหมาะสมหรือจะสามารถก้าวตามได้ทัน

ปัจจัยตัวกำหนดที่มีผลต่อการเขยิบทางสังคม

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดที่มีผลต่อการเขยิบทางสังคม ในบางครั้งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความนิยมของยุคสมัย พอที่จะสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. การเขยิบทางสังคมจะมีเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในการแบ่งงานและโครงสร้างของชีพ ถ้ามีการเพิ่มหรือขยายอาชีพมากขึ้น การเขยิบฐานะในทางสูงขึ้นมีอัตราสูง แต่ถ้าเศรษฐกิจประสบกับภัยพิบัติ การเขยิบทางสังคมจะเป็นไปในทางต่ำลง

2. อัตราภาวะเจริญพันธุ์ที่แตกต่างกันระหว่างชั้นต่างๆในสังคมจะเป็นทั้งทางสนับสนุนและขัดขวางการxebiฐานะทางสังคม ถ้าคนชั้นสูงมีจำนวนบุตรที่เกิดน้อย ฉะนั้นสมาชิกที่จะมาแทนตำแหน่งจึงไม่เพียงพอ โอกาสสำหรับคนชั้นต่ำกว่าที่จะเปลี่ยนตำแหน่งจะมีมากขึ้น

3. การอบรมเรียนรู้ในชนชั้นของบุคคลนั้นๆเป็นการขัดขวางต่อการxebiฐานะ เพราะว่าบุคคลเหล่านั้นได้เรียนรู้สิ่งที่คาดหวัง ค่านิยม บรรทัดฐาน ของชนชั้นความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ในสิ่งต่างๆของชนชั้นและเกิดความเบื่อหน่ายและแม้ว่าเขาเต็มใจจะxebiฐานะ แต่ก็บ่อยครั้งที่เกิดความล้มเหลวในการประพฤติตามวิถีทางแห่งชนชั้นที่เขาเปลี่ยน

การเกิดในครอบครัวของผู้ที่มีสถานภาพสูงและชนชั้นที่มีวิถีทางป้องกันมิให้xebiฐานะต่ำลง เนื่องจากความได้เปรียบในความมั่งคั่ง ความสามารถในการเรียนหนังสือ มีอาชีพที่ดีเนื่องจากบิดามารดาช่วยเหลือ

4. บุคคลผู้ซึ่งอยู่ในฐานะชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มทางศาสนาจะมีผลต่อโอกาสในการxebiฐานะ ถ้าชนกลุ่มใดอยู่นานหรือเป็นชนกลุ่มใหญ่ของสังคม จะมีอัตราการxebiฐานะในทางสูงขึ้น การผสมผสานกลมกลืนของพวกชนกลุ่มใหญ่ของสังคมจะมีโอกาสสูงกว่า เช่น พวกโปรเตสแตนต์มีโอกาสดีกว่ากลุ่มศาสนาอื่น เนื่องจากเป็นศาสนาดั้งเดิมในอเมริกาและพวกนี้จะมีการxebiฐานะสูง ส่วนพวกยิว แม้จะมีความแตกต่างในแบบแผนของชีวิต แต่จะมีอัตราการxebiฐานะสูงขึ้น เนื่องจากความชำนาญประสิทธิภาพและประสบการณ์ในอาชีพที่เป็นอยู่ในเมือง เช่น นักธุรกิจ

5. อัตราการเปลี่ยนทางสังคมมีมาก การxebiฐานะทางสังคมก็จะมีมากขึ้นเนื่องจากมีปัจจัย ดังนี้

(1) การปฏิวัติอุตสาหกรรม จะเป็นผลอย่างมากต่อบุคคลในการทำงาน

(2) การสงครามเป็นตัวกระตุ้นให้มีการขยายโอกาสในการทำงานโรงงาน เนื่องจากความยากลำบากในการหาคนงาน

(3) ภัยพิบัติทางเศรษฐกิจจะมีผลทำให้ฐานะทางสังคมต่ำลงได้

6. การแบ่งแยกระหว่างชนชั้นและแทบจะไม่ติดต่อกันการxebiฐานะจะลดลงเนื่องจากมีปัจจัย ดังนี้

(1) ปราศจากความรู้จักกันและกัน การมองเห็นถึงความแตกต่างหรือความทะเยอทะยานจะไม่บังเกิดขึ้นในชนชั้นต่ำ เพราะจะไม่เห็นถึงแบบแผนแห่งชีวิตต่างๆและความต้องการสำหรับโอกาสในชีวิตให้ดีขึ้น

(1) การเพิ่มพูนการศึกษาและการเคลื่อนย้ายตามสภาพภูมิศาสตร์จะเพิ่มพูนการติดต่อระหว่างชนชั้นและจะทำให้ความแตกต่างระหว่างชนชั้นน้อยลง

7. ยิ่งสังคมเมืองและอุตสาหกรรมมีมาก ตำแหน่งจำนวนมากจะเกิดขึ้นและจะมีการเชิบบุญตามไปด้วย

8. การเพิ่มพูนความสะดวกในการศึกษา การเชิบบุญของชนชั้นต่ำจะเป็นไปได้มาก การศึกษาเป็นตัวกำหนดถึงชนชั้นและสถานภาพซึ่งได้ความสามารถในสังคมปัจจุบัน

โอกาสของบุคคลในการเลื่อนชั้นขึ้นกับอิทธิพลของการศึกษา นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับขนาดของชุมชน ถ้าชุมชนมีขนาดเล็กจำนวนผู้อาศัยอยู่ไม่พอกับความต้องการของหน่วยงาน การเลื่อนชั้นและโอกาสที่งานทำของคนจะเป็นไปได้ง่าย การแต่งงานล่าช้าก็จะเป็นส่วนช่วยเช่นเดียวกันกระบวนการเกิดโรงงานอุตสาหกรรมทำให้มีการเชิบบุญทางสังคม โดยการที่บุคคลมีโอกาสมากขึ้นและการลดงานในการเกษตร การเพิ่มความต้องการคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมและการบริการ การเปลี่ยนแปลงในการอุตสาหกรรมและเทคนิค ประกอบกับการขยายเมืองเป็นเหตุให้มีการเชิบบุญะ พื้นที่ดินต่างๆได้เปลี่ยนแปลงเป็นเมืองและโรงงานอุตสาหกรรม

การเปลี่ยนแปลงสังคมหรือการจรรยาภาพโดยตรงโดยความจำเป็น (force mobility) เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องโอกาส เช่น การลดความต้องการในจำนวนชาวนาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในเทคนิค วิธีการจรรยาภาพโดยบังคับบังเกิดขึ้นในที่ซึ่งการกระจายอาชีพของบิดาและบุตรแตกต่างในความสัมพันธ์ของอาชีพ ส่วนการเชิบบุญะโดยอิสระ (free mobility) เป็นส่วนย่อยของการเชิบบุญะโดยความจำเป็นไม่มีสิ่งใดมากำหนดเป็นเช่นนั้น

การเคลื่อนย้ายฐานะของกลุ่มผู้นำ

ในสมัยก่อนการเคลื่อนย้ายอาจจะเรียกได้ว่าเป็นผู้นำเท่านั้น ในเรื่องอาชีพและเศรษฐกิจของคนสมัยนั้นมีการขยับขยายได้ แต่สถานภาพยังคงอยู่เดิม จะรวยอย่างไรก็เชิบบุญ

ไม่ได้ เพราะมีแต่พวกขุนนางผู้ดีเก่า การสมรสจะอยู่เฉพาะในกลุ่มการยกฐานะทางสมรส เป็นไปได้ยาก

1. ลักษณะการเชิยฐานะในชั่วชีวิตคน พบว่าคนชั่วชีวิตทั้งชีวิตส่วนใหญ่เป็นแบบ ใช้มือใช้กำลัง แต่ก็มีระยะหนึ่งในชีวิตที่ทำงานโดยใช้ความคิดความรู้ด้วยพวกที่ทำงานแบบใช้ ความรู้ความคิด ส่วนมากจะเริ่มจากพวกที่ใช้กำลังก่อนเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง

2. การเคลื่อนย้ายในระหว่างชั่วอายุคน พบว่าบุตรของบิดาผู้ที่ซึ่งอยู่ในเมือง เป็นคน ประเภทชนชั้นกรรมกรมักจะก้าวหน้ากว่าคนอื่นที่อยู่ในระดับเดียวกัน แต่อยู่ในเมืองเล็กหรือ ชนบท เข้าใจว่าเพราะมีประสบการณ์ดีกว่าทางกลับกันถ้าจบการศึกษาสูง ในชนบทจึงมีการ เคลื่อนย้ายน้อย นอกจากนี้มีความเจริญทางเศรษฐกิจในเมืองมีมาก เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง รวดเร็ว

3. ผลของการจรรยาภาพทางสังคม บุคคลผู้ซึ่งประสบความสำเร็จในการเลื่อนชั้น จากชั้นต่ำไปสู่ชั้นสูงในอาชีพจะมีความสุขและสำนึกตำแหน่งใหม่ที่เขาได้รับก่อให้เกิดความมี ประสิทธิภาพในการเลือกสรรบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่งที่สุดและมีการฝึกฝนในการ ทำงานเพื่อเชิยฐานะ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีเหตุผลโดยเฉพาะสังคมอุตสาหกรรมที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของการเชิยฐานะบุคคล เกิดจากการ เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความต้องการในความสามารถของบุคคลในตำแหน่งที่ว่างอยู่ แต่ใน สังคมไทยเป็นสังคมแบบเกษตรกรรม ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง แต่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เห็นชัดเจนมาก คือเป็นสังคมแบบอุตสาหกรรม จึงต้องการ ผู้พัฒนาหรือจากการมีพ่อค้าชั้นต่ำเป็นพ่อค้าชั้นสูง เพราะการเศรษฐกิจได้ขยายระดับจาก สังคมภายในกลุ่มเล็กๆให้กว้างขวางมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันจึงมีแนวโน้มที่จะจำกัดการเกิด “ความสำนึก ในชนชั้น” และ “การขัดแย้ง” การเคลื่อนย้ายทางอาชีพเป็นจุดสำคัญและเป็นเครื่องชี้ถึง การเปลี่ยนแปลงในแบบแห่งชีวิตและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม แต่ความสามารถทางการศึกษาก็มี บทบาทสำคัญเช่นกันและจะกลายเป็นตัวกำหนดเกี่ยวโยงถึงการเปลี่ยนแปลงของอาชีพและ รายได้ ระดับการพัฒนาเทคนิคเครื่องจักรก็เป็นตัวสำคัญในการกำหนดอัตราการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมที่สูงขึ้นต่อไป

บทสรุป

ชนชั้นทางสังคมเป็นกลุ่มมโนทัศน์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และทฤษฎีการเมืองซึ่งมีศูนย์กลางที่แบบจำลองการจัดชั้นภูมิทางสังคมซึ่งบุคคลถูกจัดอยู่ในกลุ่มหมวดหมู่สังคมลำดับชั้น ชนชั้นสามัญที่สุด คือ ชนชั้นสูง ชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง ชนชั้นเป็นวัตถุสำคัญแห่งการวิเคราะห์สำหรับนักสังคมวิทยา นักรัฐศาสตร์ นักมานุษยวิทยาและนักประวัติศาสตร์สังคม ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 คำว่า "ชนชั้น" เริ่มเป็นวิธีหลักในการจัดระเบียบสังคมเป็นการแบ่งลำดับชั้นแทนการจำแนกประเภทอย่างฐานันดร ยศและลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กับการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่ตกทอดมาตลอดโดยทั่วไปและให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งและรายได้เพิ่มขึ้นเป็นตัวชี้วัดฐานะในลำดับชั้นทางสังคม ในการแบ่งชั้นสังคมสามารถแบ่งได้หลายแบบหลากหลายทัศนะ เช่น อินเดีย แบ่งตามหลักศาสนาตามระบบวรรณะ อังกฤษแบ่งตามวงศ์ตระกูล ประเทศไทย แบ่งตามความร่ำรวยหรืออำนาจหน้าที่การงาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Grant, J. Andrew (2001). *"Class, definition of"*. In Jones, R.J. Barry. Routledge Encyclopedia of International Political Economy: Entries A-F. Taylor & Francis. p.161. ISBN 978-0-415-24350-6.
- Princeton University. (2012). *"Social class."* WordNet Search 3.1. Retrieved on: -01-25.
- Penney, Robert. (2003). *"Class, social"*. In Christensen, Karen & Levinson, David. *Encyclopedia of community: from the village to the virtual world, Volume 1*. SAGE. p. 189. ISBN 978-0-7619-2598-9.